

Pioniersgeest tuinbouw gewaardeerd

Energiecombinaties integreren tuin

Jip van der Laan: "Als ik zo om mij heen kijk, zie ik dat al mijn collega's hun eigen oplossingen op energiegebied gekozen hebben. De combinatie van glastuinbouw en kantoren voldoet prima."

In het jaar 2022 is tuinbouwondernemer Jip van der Laan gevestigd in industriegebied de Haven in de Betuwe. De traditionele tuinbouwgebieden zijn aan het verdwijnen. Een gevolg van de vele mogelijkheden op energiegebied. Combinaties van tuinbouwbedrijven met woningen of industriële bedrijven zijn heel gewoon. Jip, een fictief door de Rabobank geïntroduceerde teler, vertelt over zijn energieverbruik en -besparing in de toekomst.

TEKST: TIJS KIERKELS

“

Januari 2022. Onze keuze voor industrieterrein de Haven, hier in de Betuwe, heeft tot nu toe alleen maar positieve kanten. We zitten vlakbij de biomassacentrale van de fruitverwerkende industrie. Die levert ons warmte en CO₂, zodat we zelf geen installatie meer nodig hebben.

Enthousiasme over Zonneterp

Als ik zo om mij heen kijk, zie ik dat al mijn collega's hun eigen oplossingen op energiegebied gekozen hebben. Een eind verderop staat een Zonneterp, een zelfvoorzienende combinatie van tuinbouw en woonhuizen. De zonnewarmte wordt gewonnen en opgeslagen in de bodem. Die is vervolgens beschikbaar voor kassen en woningen. Al het organische afval – ook wat de mens zelf produceert – vergisten ze en dat levert biogas op. Daarmee kun je warm water en elektriciteit produceren. De CO₂ die erbij vrijkomt, is weer nuttig voor de kassen. De tuinders in de Zonneterp zijn er enthousiast over. Ze zitten midden tussen de mensen en worden gewaardeerd. Mijn vader vertelt nog wel eens over kritiek op de glastuinbouw in het begin van de eeuw. Lichtvervuiling, milieubelasting, energieverspilling. Al die verwijten zijn verleden tijd. Nu wordt juist erkend dat de glastuinbouw

een grote bijdrage heeft geleverd om minder afhankelijk te worden van fossiele brandstoffen. Immers met 'de kas als energiebron', zoals dat toen heette – en al zijn varianten – is er veel nuttige kennis ontwikkeld over winning van zonnewarmte en opslag in de bodem.

Succesvolle energiecombinaties

Leuk om te zien dat andere sectoren ons nu volgen. Gisteren las ik over de 'Zeur' bij Utrecht. Het gezeur over de files is omgezet in een positief idee: het Zonne-Energie Elektrosysteem Utrecht op Rails (Zeur). Het railsysteem loopt op zonne-energie; de efficiëntie in de benutting daarvan is in 15 jaar met 60% gestegen. In Utrecht zelf is het een metrosysteem, verderop loopt het boven de grond, tot Amsterdam aan toe. In elk compartiment van de wagons staat een gezonde sapmachine. Toch nog een tuinbouwcomponent dus.

Langzamerhand is ook het fenomeen tuinbouwgebied aan het verdwijnen. Voor succesvolle energiecombinaties is het nodig dat leveranciers en afnemers dicht bij elkaar staan. Of we nu zelf warmte leveren aan woonhuizen, ziekenhuizen, instellingen en dergelijke of juist warmte afnemen van de industrie. Het heeft weinig zin meer om met zijn allen in het Westland, Aalsmeer of de Overbetuwe bij elkaar te hokken.

Producten met regiolabel

Er speelt ook mee dat het fenomeen kas zelf aan het verdwijnen is. Glas is niet altijd meer noodzakelijk en als je het niet nodig hebt, kun je het beter achterwege laten. Het blijft een slecht isolerend materiaal. De LED-verlichting is zo ver ontwik-

De kantoormedewerkers zijn uitermate tevreden over hun combinatie met het telen van planten.

keld dat je zonlicht in feite niet meer nodig hebt. De veredeling kweekt ook alleen nog maar planten onder LED-licht. Straks weten die planten niet eens meer om te gaan met gewoon daglicht!

Ik heb zelf nog wel glas, maar collega's van mij telen al in een volledig gesloten ruimte. Die kan overal staan. Op een bedrijventerrein of waar dan ook.

Leuk om te vertellen is ook dat we veel minder met producten slepen dan een paar jaar geleden. De consument is eindelijk van die prijsfixatie af. Ze kopen nu meer op gevoel. Groenten zijn hot. Gezond en lekker. En het liefst moet het uit de buurt komen. Een regiolabel erop, en ze zijn niet aan te slepen.

Nederland energiecentrum Europa

Iedereen is het dichtslippen van de wegen moe en zuinig energiegebruik is in. En dus koop je dan groenten, bloemen en fruit uit de buurt. In de winkelstraat is de regio-shop heel gewoon.

Energie blijft een terrein met een grote dynamiek. Nederland is inmiddels het energiecentrum van Europa; een heel groot deel van de gasdistributie loopt via ons land. Efficiënte benutting van ons

Jip prikkelt de tuinders

Normaal voeren altijd dezelfde mensen het woord op bijeenkomsten met telers. Tijdens de workshops van de Rabobank over de toekomst van de tuinbouw komt iedereen aan de beurt. Dat leidt tot heel verschillende reacties: enthousiasme over nieuwe mogelijkheden of juist schrik voor de toekomst. In elk geval wordt iedereen geprikkeld om na te denken over zijn bedrijfsstrategie.

Rabobank heeft de fictieve tuinder Jip van der Laan geïntroduceerd. Hij is de vierde in een geslacht van tuinders/tomatentelers. In 2013 heeft hij het familiebedrijf overgenomen en volgt zijn eigen weg; net zoals zijn voorouders dat gedaan hebben. Hij speelt in op nieuwe ontwikkelingen.

Bijeenkomsten vol emoties

Een boekje, een internetsite en een e-mail nieuwsbrief diepen de wereld van Jip uit. Maar de kernactiviteit van het project zijn workshops met telers. "We hanteren een

methode die nieuw is voor de tuinbouw", vertelt projectleider Anneke Postma. "De discussies gaan vaak over de sector. Nu gaat het over de deelnemers zelf. Ze komen allemaal aan het woord."

Dromen, verwachtingen en plannen worden in de groep gedeeld. Een deel van de telers voelt zich hierdoor gestimuleerd om vernieuwende ideeën daadwerkelijk uit te gaan werken. Een andere groep realiseert zich juist dat ze dreigen te verzuipen in nieuwe ontwikkelingen als ze niets veranderen. "Zij zitten al aan hun taks. Hun reactie is dan vaak dat onze toekomstverwachtingen niet uit zullen komen. Zulke grote veranderingen zullen toch niet plaatsvinden. Het roept veel emoties op", vertelt Postma. De deelnemers zijn te spreken over de methode en de animo voor deelname is groot. In de Hoeksche Waard bijvoorbeeld is de belangstelling zodanig dat een tweede groep gestart is, die alweer overtekend is, zodat wellicht nog een derde op stapel staat. En werkgroepen die klaar zijn met de eerste discussieronde, hebben aangegeven verder te willen met vervolgessies.

dichte leidingenstelsel en opslag in de voormalige 'gasbellen' vormen het geheim van het succes.

En mooi om te zien dat de glastuinbouw zoveel heeft bijgedragen aan de nieuwe

technieken. De eerste ondernemers hebben wel leergeld betaald, maar toen de ingewikkelde samenwerkingsproblemen opgelost waren, ging het lopen als een trein. Daar mag je best een beetje trots op zijn.

”

